



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CZWARTA SEKCJA

WITEK p. POLSCE

(Skarga nr 13453/07)

WYROK

STRASBURG

21 grudnia 2010 r.

OSTATECZNY

11/04/2011

*Wyrok ten stał się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi w artykule 44 § 2
Konwencji. Wyrok ten może podlegać korekcie wydawniczej.*

W sprawie Witek przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako Izba w składzie:

N. BRATZA, *przewodniczący*,

L. GARLICKI,

L. MIJOVIĆ,

P. HIRVELÄ,

L. BIANKU,

N. VUČINIĆ

V. A. de GAETANO, *sędziowie*

oraz L. EARLY, *Kanclerz Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym 30 listopada 2010 r.,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 13453/07) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Trybunału na podstawie Artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez polskiego obywatela, Panią Magdalenę Witek („skarżąca”), w dniu 16 marca 2007 r.

2. Skarżąca, której udzielono bezpłatnej pomocy prawnej, była reprezentowana przed Trybunałem przez Pana J. Gałkowskiego, prawnika praktykującego w Bielsku-Białej. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez swego pełnomocnika, Pana J. Wołosiewicza z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżąca zarzuciła w szczególności, że jej pozbawienie wolności w szpitalu psychiatrycznym było nielegalne i naruszało Artykuł 5 § 1 Konwencji.

4. W dniu 14 kwietnia 2009 r. Przewodniczący Czwartej Sekcji podjął decyzję o zakomunikowaniu skargi Rządowi. Zadecydowano także o rozpatrzeniu w tym samym czasie skargi, co do jej meritum oraz dopuszczalności (były Artykuł 29 § 3 Konwencji, obecnie Artykuł 29 § 1).

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

5. Skarżąca urodziła się w 1967 r. i mieszka w Katowicach.

6. 19 października 1999 r. skarżącej, lekarce, postawiono zarzut stosowania przemocy domowej (ataku na jej matkę).

7. Między 26 czerwca 2000 r., a 3 sierpnia 2000 r. skarżąca została przebadana w szpitalu psychiatrycznym w Morawicy. Biegli psychiatrzy sporządzili opinię, w której stwierdzono u niej schizofrenię paranoidalną.

8. W dniu 18 października 2001 r., na wniosek prokuratora, Sąd Rejonowy w Kielcach umorzył postępowanie przeciwko skarżącej. Uznał ją za niezdolną do ponoszenia

odpowiedzialności karnej z uwagi na niepoczytalność. Nakazał umieszczenie skarżącej w szpitalu psychiatrycznym i zawiesił jej prawo wykonywania zawodu lekarza.

9. Po wydaniu orzeczenia sądowego skarżąca nie zgłosiła się do szpitala psychiatrycznego.

10. W dniu 14 stycznia 2002 r. skarżąca wniosła zażalenie na orzeczenie zapadłe w pierwszej instancji, które jednakże zostało odrzucone jako złożone po upływie wyznaczonego terminu.

11. Przez 5 lat skarżąca ukrywała się, a jej miejsce pobytu nie było znane władzom. W roku 2006 policja ustaliła jej adres zamieszkania w Polsce.

12. W dniu 19 czerwca 2006 r. skarżącą została zatrzymana przez policję w jej domu w Katowicach, a następnie przewieziona do szpitala psychiatrycznego w Rybniku. Skarżąca podniosła, że nie została zbadana przez lekarza przez kilka kolejnych dni od umieszczenia w szpitalu.

13. W dniu 19 czerwca 2006 r. Sąd Okręgowy w Kielcach skierował orzeczenie z października 2001 r. do wykonania, stwierdzając, iż zarządzono umieszczenie skarżącej w szpitalu psychiatrycznym, lecz ukrywała się ona przed wymiarem sprawiedliwości przez pięć lat.

14. W dniu 7 września 2006 r. Sąd Rejonowy w Kielcach zlecił wykonanie badania psychiatrycznego skarżącej w celu ustalenia, czy jej dalsze umieszczenie w zakładzie psychiatrycznym jest konieczne.

15. W dniu 11 września 2006 r. Komisja psychiatryczna do spraw środków zabezpieczających przedłożyła Sądowi Rejonowemu w Kielcach opinię datowaną na 17 sierpnia 2006 r. Komisja dokonała analizy dokumentów dotyczących zdrowia psychicznego skarżącej i uznała jej umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym za konieczne. Powołała się na opinię biegłych z roku 2000, w której zwrócono uwagę na agresywne zachowanie skarżącej w trakcie jej obserwacji psychiatrycznej w szpitalu w Morawicy (w 2000 r.). Komisja uznała, iż skarżąca powinna zostać przewieziona do szpitala w Lublinie. Następnie skarżącą została przyjęta do szpitala psychiatrycznego w Lublinie w dniu 23 września 2006 r.

16. W dniu 7 listopada 2006 r. trzech biegłych psychiatrów przedstawiło swoją opinię na temat zdrowia psychicznego skarżącej. Biegli uznali za konieczne dalsze odosobnienie skarżącej w szpitalu psychiatrycznym.

17. W dniu 11 stycznia 2007 r. Sąd Rejonowy w Kielcach uznał za konieczne dalsze odosobnienie skarżącej w szpitalu psychiatrycznym. Sąd powołał się na opinię biegłych z dnia 7 listopada 2006 r., uzupełnioną w dniu 11 stycznia 2007 r. Według biegłych lekarzy psychiatrów skarżąca cierpi z powodu zaburzeń psychicznych, uzasadniających umieszczenie jej w szpitalu psychiatrycznym. Ponadto biegli stwierdzili, iż jest wysoce prawdopodobne, że w przypadku opuszczenia szpitala psychiatrycznego skarżąca przerwałaby leczenie. W dniu 15 stycznia 2007 r. skarżąca złożyła zażalenie na to rozstrzygnięcie. Wskazywała w nim, iż w ciągu ostatnich pięciu lat, jej zdrowie psychiczne uległo znacznej poprawie, a jej relacje z matką były bardzo dobre. W dniu 23 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy w Kielcach utrzymał w mocy rozstrzygnięcie wydane w pierwszej instancji, powołując się na argumentację Sądu Rejonowego.

18. W dniu 8 maja 2007 r. biegli psychiatrzy wydali kolejną opinię, dotyczącą zdrowia psychicznego skarżącej. Stwierdzili w niej, iż stan zdrowia skarżącej nie uległ zmianie, w związku z czym w dalszym ciągu istnieje konieczność jej pobytu w szpitalu. Skarżąca wielokrotnie kwestionowała powyższe opinie i składała wnioski o sporządzanie nowych.

19. W dniu 20 czerwca 2007 r. sąd uzyskał opinię biegłych psychiatrów z innego szpitala. Potwierdzili oni, iż skarżąca cierpi na schizofrenię, która powoduje wahania nastroju i nerwowość.

20. W dniu 16 sierpnia 2007 r. sąd otrzymał następną opinię. Biegli psychiatrzy stwierdzili, że wciąż istnieje wysokie prawdopodobieństwo, iż skarżąca może popełnić kolejne przestępstwo. Jednakże zauważono także poprawę jej stanu zdrowia, dlatego dopuszczono możliwość umieszczenia jej w szpitalu psychiatrycznym o złagodzonej rygorze.

21. W dniu 25 września 2007 r. Sąd Rejonowy w Kielcach nakazał zwolnienie skarżącej ze szpitala. Sąd nie zgodził się z opiniami z dnia 20 lipca 2007 r., 16 sierpnia 2007 r. oraz 25 września 2007, utrzymujących, iż skarżąca powinna być przetrzymywana w szpitalu psychiatrycznym. Sąd uznał, iż stan skarżącej znacząco się poprawił w trakcie jej pobytu w szpitalu. Powołał się także na zeznania jej matki potwierdzające, iż od 2002 r. skarżąca nigdy nie zachowywała się agresywnie w stosunku do niej, a ich relacje były bardzo dobre. Sąd doszedł do wniosku, iż prawdopodobieństwo popełnienia kolejnego przestępstwa przez skarżącą jest bardzo niskie.

22. W wyniku zażalenia złożonego przez prokuratora, w dniu 16 listopada 2007 r. Sąd Okręgowy w Kielcach utrzymał w mocy orzeczenie zapadłe w pierwszej instancji. Tego samego dnia skarżąca została zwolniona ze szpitala psychiatrycznego.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE

23. Warunki pozbawienia wolności osób nie w pełni władz umysłowych, które nie są zdolne do ponoszenia odpowiedzialności karnej z powodów medycznych, zostały uregulowane w polskim Kodeksie Karnym z 1997 r.:

Artykuł 93

„Sąd może orzec przewidziany w tym rozdziale środek zabezpieczający związany z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym tylko wtedy, gdy jest to niezbędne, aby zapobiec ponownemu popełnieniu przez sprawcę czynu zabronionego związanego z jego chorobą psychiczną, upośledzeniem umysłowym lub uzależnieniem od alkoholu lub innego środka odurzającego; przed orzeczeniem tego środka sąd wysłuchuje lekarzy psychiatrów oraz psychologa.

”

Artykuł 94

§ 1. Jeżeli sprawca, w stanie niepoczytalności określonej w art. 31 § 1, popełnił czyn zabroniony o znacznej społecznej szkodliwości i zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że popełni taki czyn ponownie, sąd orzeka umieszczenie sprawcy w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym.

§ 2. Czasu pobytu w zakładzie nie określa się z góry; sąd orzeka zwolnienie sprawcy, jeżeli jego dalsze pozostawanie w zakładzie nie jest konieczne.

§ 3. Sąd może zarządzić ponowne umieszczenie sprawcy określonego w § 1 w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym, jeżeli przemawiają za tym okoliczności wymienione w § 1 lub w art. 93; zarządzenie nie może być wydane po upływie 5 lat od zwolnienia z zakładu.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 5 § 1 KONWENCJI

24. Skarżąca zarzucała, powołując się na liczne postanowienia Konwencji, iż przetrzymywanie jej w szpitalu psychiatrycznym było bezprawne. Trybunał uznaje, iż dla zbadania tego zarzutu ma zastosowanie Artykuł 5 § 1 (e) Konwencji, który brzmi następująco:

„1. Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności , z wyjątkiem następujących przypadków i w trybie ustalonym przez prawo:

...

(e) zgodnego z prawem pozbawienia wolności ... osoby umysłowo chorej...”

25. Rząd nie zgodził się z tym zarzutem.

A. Dopuszczalność

26. Rząd zgłosił zarzuty wstępne w związku z niezachowaniem sześciomiesięcznego terminu na złożenie skargi oraz niewyczerpanie dostępnych środków krajowych. Rząd podkreślił, iż prawomocne orzeczenie, na podstawie którego skarżącą umieszczono w szpitalu psychiatrycznym, zostało wydane w dniu 18 października 2001 r. Ponadto skarżąca została umieszczona w szpitalu w dniu 19 czerwca 2006 r., zaś skarga została wniesiona do Trybunału w dniu 16 marca 2007 r., a w konsekwencji z przekroczeniem odpowiedniego terminu. Rząd ponadto utrzymywał, że skarżąca nie wyczerpała dostępnych krajowych środków odwoławczych, gdyż nie złożyła odwołania od orzeczenia z dnia 18 października 2001 r., na podstawie którego zarządzono jej odosobnienie w zakładzie psychiatrycznym. Skarżąca nie złożyła również wniosku o przywrócenie terminu do złożenia odwołania.

27. Skarżąca nie zgodziła się z tymi twierdzeniami.

28. Zgodnie z Artykułem 35 § 1 Konwencji Trybunał może rozpatrywać sprawy wyłącznie, gdy wyczerpane zostały krajowe środki odwoławcze oraz gdy skarga została wniesiona w ciągu 6 miesięcy od ostatniej krajowej decyzji. Trybunał powtarza, że zgodnie ze swoim orzecznictwem, w sytuacji, gdy brak jest dostępnych krajowych środków, termin do złożenia skargi zaczyna bieg od chwili zaistnienia zachowania, które stanowić ma domniemane naruszenie Konwencji. Niemniej jednak, gdy sprawa dotyczy sytuacji o charakterze ciągłym, termin ten rozpoczyna swój bieg od chwili ustania tej sytuacji (zobacz np. *Antonekow i inni p. Ukrainie*, nr 14183/02, § 32, z dnia 22 listopada 2005 r.)

29. W niniejszej sprawie Trybunał, po pierwsze, odnotowuje, iż skarżąca nie podnosiła zarzutów na konkretne zatrzymanie w dniu 19 czerwca 2006 r., ale generalnie twierdziła, że jej umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym pomiędzy 19 czerwca 2006 r. a 16 listopada 2007 r., było niezgodne z prawem.

30. Po drugie, Trybunał zauważa, że skarżąca odwołała się od wyroku z dnia 11 stycznia 2007 r., potwierdzającego konieczność umieszczenia jej w zakładzie psychiatrycznym. Następnie składała liczne wnioski o uzupełnienie opinii biegłych (patrz §§17 i 18 powyżej). Trybunał uważa, że celem wykorzystanych środków było uzyskanie oceny jej przetrzymywania w szpitalu. W niniejszych okolicznościach, środki te są adekwatne i skuteczne w rozumieniu Artykułu 35 Konwencji. A zatem zarzuty Rządu muszą zostać oddalone.

31. Trybunał stwierdza, iż skarga nie jest nieuzasadniona w rozumieniu Artykułu 35 § 3 Konwencji. Ponadto dostrzega, iż nie jest ona niedopuszczalna z żadnych innych powodów. A zatem musi zostać uznana za dopuszczalną.

B. Meritum skargi

1. Twierdzenia skarżącej

32. Skarżąca twierdziła, po pierwsze, że opinie psychiatrów nie były dokładne. W dodatku sądy krajowe nie dokonały ich właściwej analizy. Skarżąca wskazywała, że była poddana obserwacji psychiatrycznej między 14 kwietnia 2008 r., a 6 maja 2008 r. w klinice w Katowicach. Przy wypisywaniu jej ze szpitala nie zalecono żadnej dalszej terapii ani też nie przepisano jakichkolwiek środków.

33. Skarżąca twierdziła dalej, iż po jej zatrzymaniu w dniu 19 czerwca 2006 r. Sąd Rejonowy w Kielcach zlecił jej przebadanie przez biegłych psychiatrów dopiero 5 września 2006 r. – trzy miesiące później. Odpowiednie opinie zostały przedstawione dopiero w listopadzie 2006 r.

34. W końcu, skarżąca utrzymywała, iż przez 15 miesięcy pozbawiono jej wolności, naruszając Artykuł 5 § 1. Pozbawienie jej wolności nie było konieczne, jako że prowadziła normalne życie.

2. Twierdzenia Rządu

35. Zdaniem Rządu w należyty sposób wykazano w opiniach lekarskich, że skarżąca cierpiała na „rzeczywiste zaburzenia psychiczne”. Rząd odwołał się do orzeczenia z dnia 18 października 2001, które nakazywało umieszczenie skarżącej w szpitalu psychiatrycznym na podstawie opinii z dnia 29 listopada 1999 r. oraz szczegółowej i przekonującej opinii z dnia 3 sierpnia 2000 r., przygotowanej po obserwacji psychiatrycznej skarżącej w szpitalu. Co więcej, pomiędzy 19 czerwca 2006 r., a 11 listopada 2007 r. 15 biegłych psychiatrów i psychologów wydawało swoje opinie nt. zdrowia skarżącej i wszyscy potwierdzili występowanie u niej zaburzeń psychicznych.

36. Rząd ponadto utrzymywał, iż zostały spełnione kryteria dotyczące rodzaju i stopnia zaburzeń, warunkujące przymusowe odosobnienie skarżącej.. Zdaniem Rządu skarżąca dopuściła się czynu zabronionego o znacznej szkodliwości społecznej (ataku na swoją matkę). Rząd zauważył także, iż w 2000 r. biegli dostrzegli, że skarżąca z uwagi na stan zdrowia psychicznego stanowi zagrożenie dla porządku prawnego i w dniu 11 września 2006 r. Komisja psychiatryczna do spraw środków zabezpieczających uznała umieszczenie skarżącej w szpitalu psychiatrycznym za konieczne.

37. W końcu, Rząd twierdził, że skarżąca była umieszczona w zakładzie psychiatrycznym tak długo, jak stosowania tego środka wymagał stan jej zdrowia i utrzymywało się niebezpieczeństwo popełnienia przez nią kolejnego przestępstwa. Skarżąca została ostatecznie zwolniona na wniosek jej matki, która obiecała pomóc swojej córce.

38. Rząd powoływał się również na istniejącą w prawie międzynarodowym doktrynę „czystych rąk”, zgodnie z którą Państwo nie ponosi odpowiedzialności, gdy skarżący sam działał niezgodnie z prawem międzynarodowym bądź krajowym. Rząd zwrócił uwagę na fakt, że skarżąca ukrywała się przez pięć lat po orzeczeniu sądu z dnia 18 października 2001 r. W konkluzji Rząd stwierdził, że w niniejszej sprawie wszystkie przesłanki do odosobnienia skarżącej zostały spełnione.

3. Ocena Trybunału

39. Dokonując ustalenia tego, czy skarżąca była osobą umysłowo chorą w rozumieniu Artykułu 5 § 1 (e) Konwencji, Trybunał powtarza, że jednostka nie może być pozbawiona swojej wolności na podstawie choroby umysłowej bez spełnienia trzech warunków: musi zostać należycie udowodnione, iż jest chora psychicznie, tzn. rzeczywiste zaburzenia psychiczne muszą zostać stwierdzone przez właściwy organ władzy na podstawie obiektywnych ekspertyz medycznych; zaburzenia te muszą być takiego rodzaju i stopnia, że uzasadniają przymusowe odosobnienie; oraz zasadność kontynuacji odosobnienia musi być uzależniona od utrzymywania się tych zaburzeń (zobacz sprawa *Winterwerp p. Holandii*, 24 października 1979 r., § 39, Seria A nr 33; *Johnson p. Wielkiej Brytanii*, 24 października 1997 r., § 60, *Przegląd Wyroków i Decyzji* 1997-VII). Władze krajowe mają pewien margines swobody w zakresie oceny diagnoz medycznych, gdyż to do nich należy ocena dowodów w każdej sprawie, a zadaniem Trybunału jest dokonanie analizy decyzji podjętych przez władze pod kątem ich zgodności z Konwencją (zobacz sprawa *Winterwerp*, wspomniana powyżej, § 40, oraz *Luberti p. Włochom*, 23 lutego 1984 r., § 27, Seria A nr 75).

40. Wracając do okoliczności niniejszej sprawy, Trybunał powinien najpierw sprawdzić, czy w należyty sposób uznano skarżącą za chorą psychicznie w stopniu uzasadniającym orzeczenie jej przymusowego odosobnienia. Trybunał dostrzega, że skarżącej postawiono zarzut przemocy domowej. Następnie poddano ją obserwacji psychiatrycznej w 2000 r., po której zakończeniu biegli psychiatrzy stwierdzili schizofrenię paranoidalną. Na podstawie tej opinii Sąd Rejonowy w Kielcach umorzył postępowanie przeciwko skarżącej i nakazał umieszczenie jej w szpitalu psychiatrycznym. Sąd uznał, iż na podstawie stanu zdrowia psychicznego skarżącej można było przypuszczać, iż dopuści się ona kolejnych czynów zabronionych i dlatego stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego (patrz paragraf 8 powyżej).

41. Chociaż Trybunał zgadza się, iż skarżąca cierpiała na zaburzenia psychiczne, które dopuszczały jej przymusowe odosobnienie w 2001 r., czynnik ten jest sam w sobie niewystarczający do stwierdzenia, iż jej odosobnienie po dniu 19 czerwca 2006 r. nie naruszało Artykułu 5 § 1 (e) Konwencji. W tym względzie Trybunał powtarza, iż opinia medyczna musi opierać się na aktualnym stanie zdrowia psychicznego, a nie wyłącznie zdarzeń przeszłych. Opinia nie może zostać uznana za wystarczającą dla uzasadnienia pozbawienia wolności w sytuacji, gdy od jej wydania upłynął znaczny okres czasu (zobacz sprawa *Varbanov p. Bułgarii*, nr 31365/96, § 47, ECHR 2000-X).

42. W niniejszej sprawie skarżąca ukrywała się od chwili wydania orzeczenia z dnia 18 października 2001 r. przez blisko pięć lat. Jej aresztowanie i wstępne umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym w czerwcu 2006 r. opierało się na dowodach i ekspertyzach uzyskanych w latach 1999 i 2000. Dopiero w dniu 7 września 2006 r. Sąd Rejonowy w Kielcach nakazał biegłym psychiatrom zbadanie skarżącej (patrz paragraf 14). Opinie biegłych potwierdzające potrzebę kontynuowania pobytu skarżącej w zakładzie zostały następnie przedłożone sądowi w dniu 7 listopada 2006 r. (patrz paragraf 16). W trakcie rozpoznania sprawy w dniu 11 stycznia 2007 r., Sąd Rejonowy w Kielcach przeanalizował opinie biegłych i uzyskał dodatkowe dowody od biegłych. Tego dnia sąd potwierdził, iż skarżąca cierpiała na zaburzenia psychiczne, uzasadniające umieszczenie jej w szpitalu psychiatrycznym (patrz paragraf 17).

43. Trybunał, akceptując, iż nieuniknione jest pewne opóźnienie przy uzyskiwaniu aktualnych ekspertyz stwierdzających potrzebę kontynuowania odosobnienia w szpitalu, uważa jednak, że w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd Rejonowy nie nakazał sporządzenia ekspertyz wystarczająco szybko (a trzy miesiące po umieszczeniu skarżącej w szpitalu). W związku z powyższym, Trybunał stwierdza, że nie „wykazano należycie”, że stan

zdrowia skarżącej wymagał jej odosobnienia w szpitalu psychiatrycznym między 19 czerwca 2006 r. a 11 stycznia 2007 r.

44. W konsekwencji, Trybunał uznaje, iż hospitalizacja skarżącej między 19 czerwca 2006 r. a 11 stycznia 2007 r. nie była „zgodna z prawem” w rozumieniu Artykułu 5 § 1 (e) Konwencji. Doszło zatem do naruszenia tego Artykułu w zakresie okresu między 19 czerwca 2006 r. a 11 stycznia 2007 r.

45. W odniesieniu do okresu między 11 stycznia 2007 r. a zwolnieniem skarżącej, Trybunał dostrzega, że była ona badana przez psychiatrów przy wielu okazjach. Wyniki tych badań były dostarczane do Kieleckiego Sądu Rejonowego w dniach: 8 maja, 20 czerwca, 16 sierpnia oraz 25 września 2007 r. Wszyscy biegli potwierdzili konieczność odosobnienia skarżącej w szpitalu psychiatrycznym (patrz paragrafy 18-21).

46. Choć skarżąca kwestionowała wszystkie te badania, to Trybunał nie widzi powodów, dla których miałby wątpić, iż biegli posiadali odpowiednie kwalifikacje, a swoje opinie wydawali w oparciu o ich najlepszy zawodowy osąd. Mając powyższe na uwadze, oraz to, że sąd krajowy był w dalece lepszej sytuacji, aby dokonać oceny wartości ekspertyz i ogólnie ustaleń faktycznych w zakresie tego, czy skarżąca cierpiała z powodu zaburzeń psychicznych, Trybunał nie znajduje podstaw do ingerowania w tę ocenę (zobacz sprawa *Sabeva p. Bułgarii*, nr 44290/07, § 58, 10 czerwca 2010 r.) Trybunał jest przekonany, iż zaburzenia skarżącej były takiego rodzaju i stopnia, które uzasadniały zastosowanie odosobnienia.

47. W związku z powyższym Trybunał jest przekonany, iż pozbawienie wolności skarżącej pomiędzy 11 stycznia 2007 r. a 16 listopada 2007 r. było zgodne z prawem w rozumieniu Artykułu 5 § 1 (e) Konwencji.

48. A zatem nie doszło do naruszenia Artykułu 5 § 1 w odniesieniu do okresu pomiędzy 11 stycznia 2007 r., a 16 listopada 2007 r.

II. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 5 § 4 KONWENCJI

49. Skarżąca następnie zarzucała zwłokę w postępowaniu, mającym stwierdzić zgodność z prawem jej umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym. Zarzut ten powinien zostać rozpatrzony pod kątem Artykułu 5 § 4 Konwencji, który brzmi następująco:

„1. Każdy, kto został pozbawiony wolności przez zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności i zarządzenia zwolnienia, jeżeli pozbawienie wolności jest niezgodne z prawem.”

50. Rząd nie zgodził się z tym zarzutem.

A. Dopuszczalność

51. Trybunał stwierdza, iż skarga nie jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu Artykułu 35 § 3 Konwencji. Ponadto dostrzega, iż nie jest ona niedopuszczalna z żadnych innych powodów. A zatem musi zostać uznana za dopuszczalną.

B. Przedmiot sprawy

1. Twierdzenia skarżącej

52. Skarżąca twierdziła, iż w okresie jej pobytu w szpitalu psychiatrycznym nie zapewniono jej bezzwłocznego dostępu do sądu w celu zweryfikowania, czy jej odosobnienie jest zgodne z prawem.

2. Twierdzenia Rządu

53. Rząd twierdził, iż kwestia konieczności odosobnienia skarżącej była systematycznie monitorowana przez sąd. Liczni biegli wydawali opinie potwierdzające, że sytuacja skarżącej wymaga zatrzymania jej w zakładzie psychiatrycznym.

54. Zdaniem Rządu odwołanie skarżącej od postanowienia z 11 stycznia 2007 r. zostało rozpatrzone przez Sąd Okręgowy w Kielcach bez nieuzasadnionej zwłoki. Pełnomocnik skarżącej wniósł odwołanie w dniu 15 stycznia 2007 r., skarżąca 24 stycznia 2007 r., a akta sprawy zostały przekazane Sądowi Okręgowemu w Kielcach w dniu 24 stycznia 2007 r. Odwołanie zostało rozpatrzone w dniu 23 lutego 2007 r., tj. miesiąc później. W opinii Rządu, długość postępowania nie miała znaczenia dla kwestii odosobnienia skarżącej, gdyż jej stan zdrowia psychicznego nie zezwalał na jej zwolnienie.

3. Ocena Trybunału

55. Trybunał powtarza, że na mocy Artykułu 5 § 4, osoba chora psychicznie, przymusowo odosobniona w zakładzie psychiatrycznym na nieokreślony okres czasu, jest zasadniczo uprawniona, w sytuacji braku okresowej, automatycznej weryfikacji o sądowym charakterze, do składania w rozsądnych odstępach czasowych wniosków do sądu o ocenę zgodności z prawem - w rozumieniu Konwencji - jej odosobnienia (zobacz sprawa *Winterwerp*, wspomniana powyżej, § 55).

56. Trybunał powtarza, iż Artykuł 5 § 4 poprzez zagwarantowanie zatrzymanemu prawa do kontroli legalności aresztowania albo odosobnienia, dzięki ustanowieniu odpowiednich procedur, zapewnia także osobie pozbawionej wolności prawo do uzyskania szybkiego rozstrzygnięcia sądowego, dotyczącego kwestii zgodności z prawem jej zatrzymania i żądania zwolnienia w sytuacji, gdy zostanie udowodnione, że nie jest ono zgodne z prawem (zobacz m. in. sprawa *Baranowski p. Polsce* nr 28358/95, § 68, ECHR 2000-III).

57. To, czy odpowiednie decyzje zostały wydane „bezzwłocznie” w rozumieniu tego Artykułu zależy od konkretnych okoliczności danej sprawy. W pewnych przypadkach złożoność medyczna albo inne aspekty związane z podjęciem decyzji o odosobnieniu bądź zwolnieniu, stanowią czynnik, który może być wzięty pod uwagę przy ocenie zgodności postępowania z wymogami Artykułu 5 § 4 (zobacz sprawa, *mutatis mutandis*, *Baranowski p. Polsce*, wspomniana powyżej, oraz *Musiał p. Polsce* [WI], nr 24557/94, §43, ECHR 1999-II).

58. W niniejszej sprawie Trybunał zaznacza, że odwołania od orzeczenia z dnia 11 stycznia 2007 r., zarówno skarżącej, jak i jej prawnika, wniesione odpowiednio w dniu 15 i 24 stycznia 2007 r., zostały rozpatrzone łącznie w dniu 23 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy nie musiał uzupełniać materiału dowodowego. Co więcej, nie uzyskał on żadnej nowej opinii lekarskiej (patrz paragraf 17).

59. Jest prawdą, że okres 30 dni *prima facie* nie może wydawać się nadmiernie długi. Jednakże Rząd nie podnosił, aby złożoność sprawy wpływała na kwestię oceny zgodności pozbawienia skarżącej wolności z prawem ani też sąd, że Sąd musiał uzyskać dodatkowe ekspertyzy. Mając na uwadze powyższe spostrzeżenia, Trybunał stwierdza, iż zwłoka 30 dni nie może być uznana, jako wypełniająca wymóg „bezzwłoczności” określonej w Artykule 5 § 4 (zobacz sprawa *Butusov p. Rosji*, nr 7923/04, § 35, 22 grudnia 2009 r., *Rehbock p. Słowenii*, nr 29462/95, §§ 86,87, ECHR 2000-XII).

60. A zatem Trybunał uznaje, iż doszło do naruszenia Artykułu 5 § 4 Konwencji.

III. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

61. Art. 41 Konwencji stwierdza:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda

62. Skarżąca domagała się kwoty 70,000 euro (EUR) tytułem szkody niemajątkowej i 21,460 euro (EUR) tytułem szkody majątkowej.

63. Rząd zakwestionował te roszczenia.

64. Trybunał nie dostrzegł związku przyczynowego między stwierdzonym naruszeniem, a domniemaną szkodą majątkową, dlatego oddał to roszczenie. Przyznaje jednakże skarżącej 6 000 euro tytułem szkody niemajątkowej.

B. Koszty i wydatki

65. Skarżąca, której przyznano bezpłatną pomoc prawną w postępowaniu przed Trybunałem, nie żądała rekompensaty z tytułu kosztów i wydatków.

C. Odsetki z tytułu zwłoki

66. Trybunał uważa za właściwe, aby odsetki za zwłokę zostały ustalone w oparciu o marginalną stopę procentową Europejskiego Banku Centralnego, powiększoną o trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje* skargę za dopuszczalną;
2. *Uznaje*, iż doszło do naruszenia Artykułu 5 § 1 Konwencji w odniesieniu do okresu pomiędzy 19 czerwca 2006 r. a 11 stycznia 2007 r.;
3. *Uznaje*, iż nie doszło do naruszenia Artykułu 5 § 1 Konwencji w odniesieniu do okresu pomiędzy 11 stycznia 2007 r., a 16 listopada 2007 r.;
4. *Uznaje*, iż doszło do naruszenia Artykułu 5 § 4 Konwencji;
5. *Uznaje*:
 - (a) że pozwane Państwo tytułem szkody niemajątkowej ma wypłacić skarżącej, w terminie trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, kwotę 6 000 euro (sześć tysięcy euro) oraz równowartość podatku, który może zostać nałożony na tę sumę. Powyższe sumy muszą być przeliczone na walutę polską po kursie obowiązującym w dniu wymaganej płatności;

(b) ; że po upływie wspomnianych wyżej trzech miesięcy do momentu zapłaty płatne będą zwykłe odsetki od tej sumy według stopy procentowej równej krańcowej stopie Europejskiego Banku Centralnego stosowanej w tym okresie, powiększonej o trzy punkty procentowe;

5. *Oddala* pozostałą część żądania skarżącej, dotyczącą słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono na piśmie w dniu 21 grudnia 2010 r., zgodnie z art. 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Lawrence EARLY
Kancierz

Nikolas BRATZA
Przewodniczący